

מסורת הש"ס

א) עי' ספריא דעז, ט) פסחים פט. עי' דרש"י ספחים פ"ה ה"ז, א) [פסחים קכ"ג], ד) ת"כ וירקא נדבבא פ"ח ה"ה, ט) לקמן נ: פסחים סד: עיין ספרי קרח קרח, ראה עז, ט) עי' לקמן סב:, ו) פסחים טט:, ט) פ"י ה"ה, ט) סוף פ"י, ו) ו"נע"ע מו' ספסדרין ד: ד"ה כל, ט) וקרא ד, ל, ט קרח קרח.

הגהות הב"ח

א) גמ' אלא לרבי יוסי הגלילי דמוקי: ב) רש"י ד"ה סבר וכו' מאת דמס:

שינויי נוסחאות

א) ימצה מזה ת"ל בדר' לפי כו' (כתביו ודפוסו), ויתבות שאין ת"ל בדר' כשמכבד מללגן כקמון: ב) ל"ל שיצא, וכן כרש"י (שם: ט) בכתביו ואכתוב: ד) שטעונין (ש"ם: ט) ל"ל לכל (ש"ם: ט) והספק הקטורה ל"ל אחר מיתב הדמים: ו) ל"ל ואם בידך על הדיבב כו' והד"ה פס שלמינו (ש"ם: ט) ל"ל שנתנו לשון (ש"ם: ט) דמס תורוק (ש"ם: ט) ד"ל לרבינו דקאי: ז) ל"ל אומר צריך אשר קדשנו צמאמיו וזונו לאכול הפסח ועל הזבח הוא אומר אשר קדשנו צמאמיו וזונו לאכול את הזבח ואם צריך על הפסח פטר את הזבח: ח) על הזבח לא פטר את הפסח, וקס"ד וצפסחים נמי הכי מפרש דקסדר רבי ישמעאל וזיקה בכלל שפיכה כדאמר לעיל מנין לניתנין צוריקה הניתנין: ט) צשפיכה יאלה הלכך מתן דס שלמים שכתב זה וזיקה בכלל מתן דס פסח שכתב זה שפיכה כדאמינא לקמן וכי צריך על הפסח פטר את הזבח שהזבח בכלל פסח אצל צריך על הזבח לא פטר את הפסח שלא מצינו לניתנין צשפיכה ששערין צוריקה הלכך אין פסח בכלל שלמים: ר' עקיבא אומר אין זו פטורס את זו. דלית ליה לניתנין צוריקה שנתנן צשפיכה יאל דאל דפסח צשפיכה מודס וזנך ישפך נפקא לן לקמן ותתרי לא דרש מייניה ולקמן פריך לרבי ישמעאל היכי דרשת ליה להכי ולהכי ותנא דצרייתא קמייחא סבר לה כרבי עקיבא צהא דאין וזיקה בכלל שפיכה אצל צפסח צשפיכה לא סצירא ליה כוותיה דהא לא מייחר ליה קרא דמיציעא ליה לכל הניתנין צמנצח החיצון שנתנן צמנתה אחת כיפר והכי אמרינן צשפעמיתן: סבר לה כרבי יוסי הגלילי. דאמר פסח צוריקה ונפקא ליה ט) מואת דמס ח) דלא כתיב דמו דליקן אצבור לתוודי: ור' ישמעאל האי קרא. דודס זנחך ישפך: מפיק ליה להכי ולהכי. צמתייה דריש ליה לניתנין צוריקה שנתנן צשפיכה דעל כרחך כר"ע לא אחיא דאס כן אמאי אין פסח פוטר את הזבח הואיל ושלמים בכלל פסח ואי נמי סצירא ליה לר' עקיבא פסח צוריקה כר' יוסי הגלילי כל שכן דשויס פוטרין זה את זה, וקדריש להו ט) מו לפסח דצשפיכה: פרי סנאי אליצא דר' ישמעאל. דמאן דיליף ליה לפסח צשפיכה לית ליה פסח פוטר את הזבח ולא פליג רבי ישמעאל אדר' עקיבא צהאי ציון ו פסח צשפיכה מהאי קרא יליף מו לית לו למילף מיניה ניתנין צוריקה כשריס צשפיכה ומאן דאית ליה פלוגתא לית ליה פסח צשפיכה אלא צוריקה כשלמים ומייה פסח עיקר וצח טפל לו הלכך אין וצח פוטרו לפסח אצל פסח פוטר את הזבח וצפסחים ירושלמי ט) האי טעמא אמר זה: צשלמא רבי ישמעאל דמפיק מתן פסח מדס זנחך ישפך והאי לשון רביס דמס ומלגס כוליה צצבור מוקי לה וצשור יא) וכצב ועו הוא דנקט לשון רביס והאי ב) נמי דקאי לשון רביס דצשרס יהיה לך דסמיק ליה אצבור שור וצבור כצב וצבור עו: אלא לרבי יוסי הגלילי. דאית ליה צבור יא) לשון יחד וקרא דנקט לשון רביס משום ופסח נקט לה ומעשר ופסח פשיטא לן שאינה מתנה לכהן אלא צעלים אכלי ליה: מאי וצשרס. דקרא"ל חמנאן לאהרן: ומשני אחד סס ואחד צעל מוס. כלומר לעולם לשון רביס דנקט קרא קמא לאו אמייני י) דצבורות קאי דכוון צלשון חד צבור מפיק להו ודמס וחלגס לרבות מעשר ופסח ולשון רביס דצשרס אצבור קאי ולא אשלגת מיני צבור דקרא דמינא דחלגס ודמס נמי עלייהו קאי

מנין. שכל הו הדמים של כל הקרצנות שטעונים מתן דס ליסוד אס שאר מן הדס ככלי לאחר שזרק שמי מתנזמיו שזריך לשופכו ליסוד ואע"פ שלא נאמר שפיכת שיריס אלא צמטאת: והנשאר צדס וגו'. צמטאת העוף כתיב והנשאר ימצה הוה ליה למכתב: ומה

סלמוד לומר צדס כו' אלא על הניתנין מתן ארבע. היינו חטאת שטעונה ארבע מתנות על ארבע קרנות וצמטאת כתיבי שיריס לשפיכה: לימד על כל הדמים. שנשאר בהן כלום לאחר שזרק וזיקתן שישפך הנשאר ליסוד: מנין לניתנין צוריקה. כל הדמים שכתב צהן וזיקה כגון עולה ושלמים ואסס דכתיב צהו וזרקו וצבור דכתיב ציה ואת דמס מזוריק (צמדרי יח) וכל וזיקה מרחוק משמע שזרק מן הכלי למנצח למרחוק ו: שפיכה. עומד אלא היסוד ושופך: ודס זנחך ישפך. כל זנחים צמשמע: צריך צרכה הפסח פטר את של וצח. ו חגיגת ארבעה עשר שצאה עס הפסח כשהצורה מרובה ושנינו בתוספתא דפסחים ט) על הפסח הוא אומר צריך אשר קדשנו צמאמיו וזונו לאכול הפסח ועל הזבח הוא אומר אשר קדשנו צמאמיו וזונו לאכול את הזבח ואם צריך על הפסח פטר את הזבח: ח) על הזבח לא פטר את הפסח. וקס"ד וצפסחים נמי הכי מפרש דקסדר רבי ישמעאל וזיקה בכלל שפיכה כדאמר לעיל מנין לניתנין צוריקה הניתנין: ט) צשפיכה יאלה הלכך מתן דס שלמים שכתב זה וזיקה בכלל מתן דס פסח שכתב זה שפיכה כדאמינא לקמן וכי צריך על הפסח פטר את הזבח שהזבח בכלל פסח אצל צריך על הזבח לא פטר את הפסח שלא מצינו לניתנין צשפיכה ששערין צוריקה הלכך אין פסח בכלל שלמים: ר' עקיבא אומר אין זו פטורס את זו. דלית ליה לניתנין צוריקה שנתנן צשפיכה יאל דאל דפסח צשפיכה מודס וזנך ישפך נפקא לן לקמן ותתרי לא דרש מייניה ולקמן פריך לרבי ישמעאל היכי דרשת ליה להכי ולהכי ותנא דצרייתא קמייחא סבר לה כרבי עקיבא צהא דאין וזיקה בכלל שפיכה אצל צפסח צשפיכה לא סצירא ליה כוותיה דהא לא מייחר ליה קרא דמיציעא ליה לכל הניתנין צמנצח החיצון שנתנן צמנתה אחת כיפר והכי אמרינן צשפעמיתן: סבר לה כרבי יוסי הגלילי. דאמר פסח צוריקה ונפקא ליה ט) מואת דמס ח) דלא כתיב דמו דליקן אצבור לתוודי: ור' ישמעאל האי קרא. דודס זנחך ישפך: מפיק ליה להכי ולהכי. צמתייה דריש ליה לניתנין צוריקה שנתנן צשפיכה דעל כרחך כר"ע לא אחיא דאס כן אמאי אין פסח פוטר את הזבח הואיל ושלמים בכלל פסח ואי נמי סצירא ליה לר' עקיבא פסח צוריקה כר' יוסי הגלילי כל שכן דשויס פוטרין זה את זה, וקדריש להו ט) מו לפסח דצשפיכה: פרי סנאי אליצא דר' ישמעאל. דמאן דיליף ליה לפסח צשפיכה לית ליה פסח פוטר את הזבח ולא פליג רבי ישמעאל אדר' עקיבא צהאי ציון ו פסח צשפיכה מהאי קרא יליף מו לית לו למילף מיניה ניתנין צוריקה כשריס צשפיכה ומאן דאית ליה פלוגתא לית ליה פסח צשפיכה אלא צוריקה כשלמים ומייה פסח עיקר וצח טפל לו הלכך אין וצח פוטרו לפסח אצל פסח פוטר את הזבח וצפסחים ירושלמי ט) האי טעמא אמר זה: צשלמא רבי ישמעאל דמפיק מתן פסח מדס זנחך ישפך והאי לשון רביס דמס ומלגס כוליה צצבור מוקי לה וצשור יא) וכצב ועו הוא דנקט לשון רביס והאי ב) נמי דקאי לשון רביס דצשרס יהיה לך דסמיק ליה אצבור שור וצבור כצב וצבור עו: אלא לרבי יוסי הגלילי. דאית ליה צבור יא) לשון יחד וקרא דנקט לשון רביס משום ופסח נקט לה ומעשר ופסח פשיטא לן שאינה מתנה לכהן אלא צעלים אכלי ליה: מאי וצשרס. דקרא"ל חמנאן לאהרן: ומשני אחד סס ואחד צעל מוס. כלומר לעולם לשון רביס דנקט קרא קמא לאו אמייני י) דצבורות קאי דכוון צלשון חד צבור מפיק להו ודמס וחלגס לרבות מעשר ופסח ולשון רביס דצשרס אצבור קאי ולא אשלגת מיני צבור דקרא דמינא דחלגס ודמס נמי עלייהו קאי

בית שמאי פרק רביעי זבחים

לז. עין משפט נר מצוה

כן ולמטה מנה לן אס לא מודס זנחך ישפך אלמא דצית הלל נמי דרשי ליה ומייה יס לחדות ונראה לי (תוספת) טו) דשאר זנחים ידע טו) מדלא שנה צהן לעכב אצל חטאת לא נכשיר מטעמא דלא שנה אלא פשיטא ליה דגמר חטאת חיצון מחטאת פנימי לעכב אי לא אשכחן צעלמא דמצינן למיגמר מיניה דמתנה אחת כיפר א"כ על כרחיך לנ"ש צעי הכא מנין דנגמר מחטאת צדעי שמי מתנות אע"ג דחטאת חמירא גילוי מילתא היא ללמוד סמוס מן המפורס דאי לצית הלל מלא צעי מנין הא לא שנה לעכב ומהאי טעמא לא מצי למיצעי יהא כשרה יו) צדיעצד צולא כלוס דכפרה צדכי לא אשכחן ו'. צרו"ק ע"כ:

מתן דם ליסוד ת"ל ודם זבחיך ישפך. אע"ג דלא כתיב יסוד מצינו שרית שנשפכין ליסוד דכתיב צמטאת ו) ואת דמה ישפך אל יסוד המנצח: תרי תנאי ואליבא דרבי ישמעאל. דמאן דיליף ליה לפסח צשפיכה לית ליה פסח פוטר את הזבח ולא פליג ר' ישמעאל אדרבי עקיבא יו) דכיון דפסח צשפיכה מהאי קרא מו לית לן למילף מיניה ניתנין צוריקה צשערין צשפיכה ומאן דאצית ליה פלוגתא לית ליה פסח צשפיכה אלא צוריקה כשלמים ומייה פסח עיקר וצח טפל לו הלכך אין וצח פוטר לפסח אצל פסח פוטר וצח וצפסחים ירושלמי ט) האי טעמא אמר זה כך פי' צקונג' יו) ויש מימיה מסוגיא דסוף ע"פ (פסחים קכ"ג) גבי צריך צרכה הפסח פטר את של זנח דקאמר עלה כשמינאי לומר לצדכי ר' ישמעאל וזיקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל וזיקה ולדברי ר' עקיבא לא שפיכה בכלל וזיקה ולא וזיקה בכלל שפיכה אלמא ר' ישמעאל אית ליה תרמי דפסח צשפיכה וזיקה ב) בכלל שפיכה ועוד קשה לפירוש בכלל שפיכה מסוגיא א) לשמעמיתן דקאמר לעיל סבר לה כר' עקיבא ולא סבר לה כוותיה לגמרי דרבי עקיבא סצירא ליה דפסח צשפיכה ותנא דצרייתא סבר צוריקה ב) ועוד ב) מאי האי דפריק סבר כר"ע דאמר פסח צשפיכה הלל מאן דאמר פסח צשפיכה היינו מדס זנחך ישפך דתניא ר' ישמעאל אומר כו' אס כן לא אייתר קרא למתנה אחת כיפר ע"כ ועוד קשה דאמר צפסחים פרק האשא (דף פח:) גבי חמשה נשפיעו שנתעברו עורות ופסחיהם והא שלמים צוריקה ופסח צשפיכה ומשני מאי נפקא מינה והמניא מנין לניתנין צוריקה שנתנן צשפיכה שיאל אלמא אית ליה תרמי דפסח צשפיכה וניתנין צוריקה שנתנן צשפיכה שיאל ועוד מדקתני צצרייתא מנין לניתנין צוריקה כו' מכלל דאיכא שפיכה ואי פסח צוריקה אס כן כולוה צוריקה נייהו ב) [ועוד קשה הא אמרי' כספרי ו' ר' יאשיה אומר קודש הס לנוה נאמר להציא את המעשר ואת הפסח שטיענו שפיכה אחת שלא שמענו להס ככל המורה כולה] ורבי ינחק אומר אין לריך ששרי כצר נאמר ודס זנחך ישפך להציא את המעשר ואת הפסח שטיענו שפיכה ומה תלמוד לומר קודש הס להציא את המעשר ב) שטיענו הקטר ונחשט שלא למיז ככל המורה כולה משמע דרבי יאשיה שפיכה ב) דרבי ינחק קאמר ואע"ג דדריש ליה מקרא דכתיב גבי צבור ב) צוריקה דלמא מדלתו מריצויא ולא כצציניהו צהדיא קדריש וכי פריך ב) והסם אלא חנן למה נאמר ומה שאר קדשים שלא הושוו צמנן דמיס היינו] דאלמא למעוטי חטאת צדאצבד ונראה דרבי ישמעאל (דפסחים) קסצר דפסח צשפיכה מקרא אחרניה ולא מדס זנחך וכי פריך הכא ב) האי מייצבי ליה לדתניא רבי ישמעאל אומר מתוך הזה מצי למימר דקסצר פסח צשפיכה מקרא אחרניה ולא מדס זנחך אלא משום דלאכשר צרייתא דרבי יוסי הגלילי נקטה ורצינו שמואל צשס רצינו שלמה פי' צעינן אחר האי דערצי פסחים (דף קכ"ג) כשחימאי לומר לדברי רבי ישמעאל וזיקה בכלל שפיכה כלומר מתוך דברי רבי ישמעאל

אלא אצבור דחד מינא נמי שיך למימר וצשרס אחס וצעל מוס:

לימד

מתן מועט צדמיתס וסין דלא מפרש קרא אחס חיה יעשה ש"מ מתן מועט יעשה דפסחא מועט מועט. והפסח ינחא חמא דצרייתא דלעיל אית חיה כר"ע דלאו וזיקה בכלל שפיכה ומייה פסח צשפיכה מקודש סס. ומייה כי קא משני כר"י הגלילי, יוסי' לממר כחאו דרשא דספרי ומפיק פסח צשפיכה מקרא דקודש סס. והכי פריך ור"י האי קרא מוקי לה לסי כו' פי' לפסח צשפיכה דמוקי להאי ודס זנחך ישפך לצבור ומועשר ופסח, (דלעיל) ומוקי לודס זנחך ישפך לניתניס צוריקה שנתנן צשפיכה יאל. ומשני מאי תנאי אליצא דר' ישמעאל, דתנא בתרא דיליף פסח צשפיכה מודס זנחך לית ליה וזיקה בכלל שפיכה ולי לתי נמי פסח פטר הזבח, ור"י לא פליג כלל [על ר"ש, והאי תנא דלעיל דאית ליה הפסח פטר (את של זנח) אית ליה דפסח צשפיכה מקודש סס, וזיקה בכלל שפיכה מודס זנחך, הילכך על פסח פטר (את הזבח). כן נראה לרבי"א. והוחא הוא לומר דפסח צשפיכה מקודש אחר ומדרשא אע"ג דרריש ליה מקרא דכתיב גבי צבור ב) צוריקה דלמא מדלתו מריצויא ולא כצציניהו צהדיא קדריש וכי פריך ב) והסם אלא חנן למה נאמר ומה שאר קדשים שלא הושוו צמנן דמיס היינו] דאלמא למעוטי חטאת צדאצבד ונראה דרבי ישמעאל (דפסחים) קסצר דפסח צשפיכה מקרא אחרניה ולא מדס זנחך וכי פריך הכא ב) האי מייצבי ליה לדתניא רבי ישמעאל אומר מתוך הזה מצי למימר דקסצר פסח צשפיכה מקרא אחרניה ולא מדס זנחך אלא משום דלאכשר צרייתא דרבי יוסי הגלילי נקטה ורצינו שמואל צשס רצינו שלמה פי' צעינן אחר האי דערצי פסחים (דף קכ"ג) כשחימאי לומר לדברי רבי ישמעאל וזיקה בכלל שפיכה כלומר מתוך דברי רבי ישמעאל

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פ"ב מה' פסה"מ הלכה ב:
ב מיי' פ"ח מהלכות חמץ ומלא הלכה ו:
ו ג מיי' פ"ה מה' מעה"ק הלכה ח:
ז ד מיי' שס הלכה יח:

תורה אור השלם

- והזה מודס החטאת על קיד המזבח, והנשאר בדם יוצאה אל יסוד המזבח חטאת הוא: וירקא ה, ט
- אך בבור שור או בבור בשב או בבור עז לא תפדה קדש הם את דָּבָם וזרק על המזבח ואת חֲלָבָם תקטיר אשה לריח ניחוח במדבר יח, יו
- ובשור יצאה לך פתחה והתנפה ובשוק תקטין לך במדבר יח, יח

מוסף רש"י

מנין לניתנין צוריקה וכו'. פסח צשפיכה צמח מן המזרק לקי המנצח כנגד היסוד, דנפקא לן מתן דס דפסח מודס זנחך ישפך, ובשלמא כתיבא וזיקה שזרק למרחוק מן המזרק למנח, ואין מתן אצבד אלא חטאת דכתיב זה כאלצע, אבל ככל שאר קרצנות חזקין כתיב, וזרק כנגד הקק עד שהס יתן לקרי מערבי וקרי דרומי (פסחים פס. ט): או: שציר דס צוריקה מרחוק דלא איכפת ליה אס טעלס שיריס על היסוד או לא, שציר דס הפסח צשפיכה צמח כרז שיטלו על היסוד: לא שפיכה בכלל וזיקה. כלומר שאס עתן פסח צוריקה ושלמים צשפיכה לא עש כלס, וסין דאין דומין זה לזה צמנן דמיס אין צרכה האחד פוטרת האחר: ברבית הפסח. על אצילת פסחים: של וצח. חגיגת י"ד ומצרכן על אצילת שלמים (שם קכ"א). א"ע דרריס ונדנית שהקריב ערב הפסח וזולגן צלילי הפסח (ש"ם: ט) דמו לא נאמר אלא דמס. אלמא אחרניי נמי מושתמתי: לימוד על בבור מעשר ופסח. שלא מצינו להס מתן דמיס מורה אלא כלאן, ומצינו מרוק אל כתיב צשפיכה (שם סד:):

שיטה מקובצת

מתן דם ליסוד. עיין מוס' לקמן דף נא ע"כ [ד"ה מן יסוד למנחח של עולין]: שנתנן בשפיכה שיצא ת"ל בו ישפך. פי' [מוסף] משהדקין דף ד ע"א [ד"ה כל]: ורבי ישמעאל האי קרא בו פי' הקטורס ר"י דריש מיניה לניתניס צוריקה שנתנין צשפיכה צמאמיתא צצרייתא דלעיל דע"כ כר"י אחיא דל"כיתא לתנאן דמתיב דע"כ כרביס סי' ולא הריעא משום דלא אחיא כר"ע ניחא דלאחר כר"ע לא אחיא לא כמר ולא כמר אלא מנא אחרניה הוא לך נראה דהכי פריך טיון דרריש פסח צשפיכה מדס זנחך ישפך ושמעתינן לר"י דאמר צריך על של פסח פטר על וצח א"כ סבר דמיתנין צוריקה שנתנן צשפיכה יאל דאל לא יאל סיהא פטר את הזבח והלא פסח צשפיכה וזיקה אלא ודאי ס"ל דלא א"כ סיהא מפיק מחיובי מדס זנחך: תירא"ה בתו. ודם זנחך ישפך א"ע"כ דלא כתיב בו, ופי' ח"כ גליון כפי' סי', ואע"פ דלא כתיב הכא יסוד ומו' אין אכזה [דמיייר קרף] צוריקס, מצינו לשון שפיכה צשרייס ליסוד דמתיב צמאמיתא וזיקה ט, ואת דמה ישפך אל יסוד המנצח, ומניח יס שפסח דהכא ליסוד ומיייר ימני צשרייס כשון שפיכה מלעיל סס (ב"ש: ט) ד"ח תרי תנאי בו ועוד קשה לפי' הקטורס בו דרבי עקיבא ס"ל דפסח צשפיכה ותנא דצרייתא סבר צוריקה. גליון, וגר' לפרש דודאי דמאן דאית ליה פסח צשפיכה סבר שציר צמנעיס צוריקה שנתנן צשפיכה יאל, ופסח (משפחה) [צשפיכה] לאו מודס זנחך מפיק ליה אלא מקודש הס מפיק ליה כספרי אך צבור שור, מנין למעשר ופסח שטיענו שפיכה מ"ל קודש הס דליחור להכי וזית לן לזאומי צשפיכה לפי שאר

^[1] יאל לא אחיא דל"כיתא לתנאן דמתיב דע"כ כר"י אחיא דל"כיתא לתנאן דמתיב דע"כ כרביס סי' ולא הריעא משום דלא אחיא כר"ע ניחא דלאחר כר"ע לא אחיא לא כמר ולא כמר אלא מנא אחרניה הוא לך נראה דהכי פריך טיון דרריש פסח צשפיכה מדס זנחך ישפך ושמעתינן לר"י דאמר צריך על של פסח פטר על וצח א"כ סבר דמיתנין צוריקה שנתנן צשפיכה יאל דאל לא יאל סיהא פטר את הזבח והלא פסח צשפיכה וזיקה אלא ודאי ס"ל דלא א"כ סיהא מפיק מחיובי מדס זנחך: תירא"ה בתו. ודם זנחך ישפך א"ע"כ דלא כתיב בו, ופי' ח"כ גליון כפי' סי', ואע"פ דלא כתיב הכא יסוד ומו' אין אכזה [דמיייר קרף] צוריקס, מצינו לשון שפיכה צשרייס ליסוד דמתיב צמאמיתא וזיקה ט, ואת דמה ישפך אל יסוד המנצח, ומניח יס שפסח דהכא ליסוד ומיייר ימני צשרייס כשון שפיכה מלעיל סס (ב"ש: ט) ד"ח תרי תנאי בו ועוד קשה לפי' הקטורס בו דרבי עקיבא ס"ל דפסח צשפיכה ותנא דצרייתא סבר צוריקה. גליון, וגר' לפרש דודאי דמאן דאית ליה פסח צשפיכה סבר שציר צמנעיס צוריקה שנתנן צשפיכה יאל, ופסח (משפחה) [צשפיכה] לאו מודס זנחך מפיק ליה אלא מקודש הס מפיק ליה כספרי אך צבור שור, מנין למעשר ופסח שטיענו שפיכה מ"ל קודש הס דליחור להכי וזית לן לזאומי צשפיכה לפי שאר

^[2] יאל לא אחיא דל"כיתא לתנאן דמתיב דע"כ כר"י אחיא דל"כיתא לתנאן דמתיב דע"כ כרביס סי' ולא הריעא משום דלא אחיא כר"ע ניחא דלאחר כר"ע לא אחיא לא כמר ולא כמר אלא מנא אחרניה הוא לך נראה דהכי פריך טיון דרריש פסח צשפיכה מדס זנחך ישפך ושמעתינן לר"י דאמר צריך על של פסח פטר על וצח א"כ סבר דמיתנין צוריקה שנתנן צשפיכה יאל דאל לא יאל סיהא פטר את הזבח והלא פסח צשפיכה וזיקה אלא ודאי ס"ל דלא א"כ סיהא מפיק מחיובי מדס זנחך: תירא"ה בתו. ודם זנחך ישפך א"ע"כ דלא כתיב בו, ופי' ח"כ גליון כפי' סי', ואע"פ דלא כתיב הכא יסוד ומו' אין אכזה [דמיייר קרף] צוריקס, מצינו לשון שפיכה צשרייס ליסוד דמתיב צמאמיתא וזיקה ט, ואת דמה ישפך אל יסוד המנצח, ומניח יס שפסח דהכא ליסוד ומיייר ימני צשרייס כשון שפיכה מלעיל סס (ב"ש: ט) ד"ח תרי תנאי בו ועוד קשה לפי' הקטורס בו דרבי עקיבא ס"ל דפסח צשפיכה ותנא דצרייתא סבר צוריקה. גליון, וגר' לפרש דודאי דמאן דאית ליה פסח צשפיכה סבר שציר צמנעיס צוריקה שנתנן צשפיכה יאל, ופסח (משפחה) [צשפיכה] לאו מודס זנחך מפיק ליה אלא מקודש הס מפיק ליה כספרי אך צבור שור, מנין למעשר ופסח שטיענו שפיכה מ"ל קודש הס דליחור להכי וזית לן לזאומי צשפיכה לפי שאר

מסורת הש"ס

א(פסחדין ד: כה"ע ת"כ חובב פ"יא ה"ה, ב' לעיל לו' לקמן בבב: א פסחדין ד: ד) וימא טו.ג.ג: ט שם טו.ג.ד: א שם נח: ו(ז' צ"ל דתניא) סוכה ו: נדה כו., ח דרביי ב' כו., ט לקמן לט., י ועי' פסחדין ד: ד"ה דין דמלתא קושא זו, ד) וימא פ"ה ה"ה, ט' שייך לעמי שאח"ז:

הגהות הב"ח

א(גמ' ההם דל חד קרא טילה לגופיה וחד לסכך פשו תלת אחאי הלתא וכו' אטני מקרא: ב(שם ושע' למטה ההוא כמנלל' זו, ד) רש"י ד"ה ההם דל חד קרא לגופיה:

גליון הש"ס

[גמ' וכפר אע"פ שלא נתן למעלה אלא למטה ע"י לקמן דף נג ע"ב בתוס' ד"ה אומה עמק וכו'] רש"י ה"ה נאשרי דמים וכו' ורבינו רום וכו'ד. עיין לעיל דף לו ע"ב תוס' ד"ה מנין:

שינויי נוסחאות

א(צ"ל ההם דל חד קרא לגופיה וחד לסכך פשו תלת ב(שבעים בחיב (כ"ח), וכו' כנש"י וצ"ל הפסק הנקודה אחר מכת בחיב (דק"ט: ג) כצ"ל ור' א' טוסף דתניא: ד) שיכול ל"ג (רש"י סנהדרין ד ע"ב, וכו' בכ"ז דר"א.) י' מכת שיעול משמע שואל נמתק טעם על מה קרא לה אשכריך למנמך מהאי לשון שפיעה כי אם זריקה ב(שיהא במתנה אצבע אלא צניין אב למד מן התמחויות דאף אה כפר במתנה אחת: צפנים. בחטאות הפנימיות: בחוץ. בחטאות החיצונות: לא עשה ולא כלום. בפירקין ט' יליפין לה: חוץ מחוץ. חטאת מעולה: דין חטאת. החיצונה שהיא חטאת וכתיב בה ארבע קרנות כמו שאמרנו למעלה קרנת קרנת קרנות מחטאת הפנימית שהיא חטאת ונאמרנו בה ארבע קרנות כדלקמן [מ]. למעלה הוא אומר קרן קרנות צפר כהן משים הרי שמים למטה הוא אומר צפר העדה קרן קרנות וז' ארבע: ולא יוסיא חוץ. דשאר דמים י(חוץ ולא נאמר בהן קרנות: מיצעי ליה לגופיה. בכל חד וחד ללמדך שכפר על החטא: אימא וכפר נו'. אכל למיעקרינהו לגמרי לא: א"כ דדרשינן כפר אע"פ שמתן כולן למטה מן החוט: בעולם חורם קרנות. הכחוצים בחטאת ועל חנם כתיב בה קרנות דהיינו למעלה: ופרכינן ואי דרחמנא ב(אחר. דליצטלון צדיעבד מוכסר ליצטלון וכי כתביניהו למזוה כתביניהו: איזוהו דבר שצריך ששגשג. וכפר היו אומר אלו קרנות וכדאמריינן דכל חד וחד מיעט חדא קרן וקס ליה אקרן אחת לעבד דאי כדקאמרת לאשמעינן דאי ייבז כוליהו למטה כשר (למטה) ארבע וכפר הוה ליה למיכתב להכשיר למטה מתנות למטה: ואימא וכפר אף ע"פ שגא נתן אלא אחת למעלה ושגשג למען. ולהכי לא כתיבי ארבעה משום דחדא מיהא (לא) מעבבא בלמעלה ותלת אימכשרי למטה אכל למיעקרינהו לא: הוה ממנו. מדס פר יום הכפורים צסדר יומא [דף גג.]: אחת למעלה ושעב למטה. כדכתיב על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שצב פעמים (ויקרא טו) וקא ס"ד אחת מחזי עביו של כפרת ולמעלה ושצב מחזיה ולמטה: ומשני הווא ממלניף. כדמפרש ואזיל: כמנגדנא. כלדס המכה מלקות ארבעים כצלושה ב(זו למטה ממו צסמךין ולא האחת מחזיה ב(א) ולמעלה והשאר מחזיה ולמטה והא דקתי האחת חלוקה מהשצב ב(לענין צידוד ידו קתי כדמפרש ההם י'ומא נה(כשהוא מזה למעלה מנדד ידו למטה וכשהוא מזה למטה מנדד ידו למעלה: הוה על טהרו. והמתן ההם [מג.]: הוה על טהרו של מוצח הפנימי כדכתיב והוה עליו מן הדס וגו' (ויקרא טז): מאי

רש"י על פסוק ויבשרו את אביהם

ההס דל חד א ^(א) **לגופיה**. פש להו ארבע: וחד לסכך. מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת: אחאי **הינלכא**. שנאמרה למשה מסיני א(וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה צטפח היינו דמתן ^(ב) שמים כללכתן שלישית אפי' טפח:

ועמאה שצועים שצעים. כתיב נימא

נמי אהני מסורת לטפיו פלגא דמוספ'

שצעים על שצועים ב(ואהני מקרא

לצזורי פלגא נמלאת מוסיק על

שצועי" כ"ח חזיו של נ"ו: צעי' למיפב

ימי טומאה יולדת נקבה: שאני ההם

דכתיב כגדסה. משמע שלא ירד

הכתוב למנין ימים אלא למנין

שצועות שהגדה שצוע אחת והיוולדת

שצועים שגס אחת אומר שצעים

הפלגת מתורת נדה הרצה אכל

כשאתה אומר שצועים קרצת' לתורת

דה: וסנא. דמתני' ג(לא מייטי להא

דב"ה כרז הוה אלא מוסא: וכפר

וכפר וכפר. שצעיר נשיא ושעירה

וכצבה ד(שכולן על המוצח החילון:

מפני פדיון. שחור חלילה ומלמד

על החטאת החילונה שכל מתנומיה

מעבדות לכך נאמרנו אלו להכשיר אס

חיסר: והלא דין הוא. להכשירה

במתנה אחת וקרא למא ל(נאמרנו

דמים למטה. מחוט הסיקרא כל

הדמים חוץ מחטאת: ונאמרנו דמים

למעלה. מחוט הסיקרא חטאת. מה ב(

תמחוים כפר במתנה אחת * כדכתיב ט

ודס וצחקי ישפך וומיו חטאת מהאי

קרא לא יליף דלא שייכי ציה

לשון שפיעה כי אס זריקה ב(שיהא

במתנה אצבע אלא צניין אב למד

מן התמחויות דאף אה כפר במתנה

אחת: צפנים. בחטאות הפנימיות:

בחוץ. בחטאות החיצונות: לא עשה

ולא כלום. בפירקין ט' יליפין לה: חוץ

מחוץ. חטאת מעולה: דין חטאת.

החיצונה שהיא חטאת וכתיב בה

ארבע קרנות כמו שאמרנו למעלה

קרנת קרנת קרנות מחטאת הפנימית

שהיא חטאת ונאמרנו בה ארבע

קרנות כדלקמן [מ]. למעלה הוא אומר

קרן קרנות צפר כהן משים הרי

שמים למטה הוא אומר צפר העדה

חוץ. דשאר דמים י(חוץ ולא נאמר

בהן קרנות: מיצעי ליה לגופיה. בכל

חד וחד ללמדך שכפר על החטא: אימא וכפר נו'. אכל למיעקרינהו לגמרי לא: א"כ דדרשינן כפר אע"פ שמתן כולן למטה מן החוט: בעולם חורם קרנות. הכחוצים בחטאת ועל חנם כתיב בה קרנות דהיינו למעלה: ופרכינן ואי דרחמנא ב(אחר. דליצטלון צדיעבד מוכסר ליצטלון וכי כתביניהו למזוה כתביניהו: איזוהו דבר שצריך ששגשג. וכפר היו אומר אלו קרנות וכדאמריינן דכל חד וחד מיעט חדא קרן וקס ליה אקרן אחת לעבד דאי כדקאמרת לאשמעינן דאי ייבז כוליהו למטה כשר (למטה) ארבע וכפר הוה ליה למיכתב להכשיר למטה מתנות למטה: ואימא וכפר אף ע"פ שגא נתן אלא אחת למעלה ושגשג למען. ולהכי לא כתיבי ארבעה משום דחדא מיהא (לא) מעבבא בלמעלה ותלת אימכשרי למטה אכל למיעקרינהו לא: הוה ממנו. מדס פר יום הכפורים צסדר יומא [דף גג.]: אחת למעלה ושעב למטה. כדכתיב על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שצב פעמים (ויקרא טו) וקא ס"ד אחת מחזי עביו של כפרת ולמעלה ושצב מחזיה ולמטה: ומשני הווא ממלניף. כדמפרש ואזיל: כמנגדנא. כלדס המכה מלקות ארבעים כצלושה ב(זו למטה ממו צסמךין ולא האחת מחזיה ב(א) ולמעלה והשאר מחזיה ולמטה והא דקתי האחת חלוקה מהשצב ב(לענין צידוד ידו קתי כדמפרש ההם י'ומא נה(כשהוא מזה למעלה מנדד ידו למטה וכשהוא מזה למטה מנדד ידו למעלה: הוה על טהרו. והמתן ההם [מג.]: הוה על טהרו של מוצח הפנימי כדכתיב והוה עליו מן הדס וגו' (ויקרא טז): מאי

ההס דל חד א ^(א) **לגופיה**. פש להו ארבע: וחד לסכך. מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת: אחאי **הינלכא**. שנאמרה למשה מסיני א(וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה צטפח היינו דמתן ^(ב) שמים כללכתן שלישית אפי' טפח:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

לח.

ההתם חד קרא בוליה לגופיה. לא דמי לקרנות דדרשינן תחילות דקרנות משמע מניינא אכל סוכות לא משמע מניין דפנות אלא משמע שמי סוכות הלכך אין לנו לדרוש תחילות וא"ע גבי אלהים (פסחדין דף ג:) דמשמע נמי מניין ולא דרשינן תחילות:

ארבעיין ותרתיין. חזי שצעים וחזי ארצעה עשר:

דבתיב בנדרתה.ב(פ' כשיעור

נדתה יש לך להוסיף

אנקצה יותר מן הזכר ב(וצפ' קמא

דפסחדין (דף ד.) לא מייטי ליה

להאי כנדמה:

דנין חטאת וארבע קרנות. תימא דאפילו חוץ מפנים

צעי למילף משום חטאת וארבע

קרנות כל שכן פנים מצפנים ולקמן ט'

מנצריך קרא לכל הפנימים דמעבדי

ולא יליף מהדדי ^(י) דדרש לפר ד(לא ב(

הפר כהן המשיח להקישו לפר העולם

דצר של ציצור לומר דמעבדי ב(וציוס

הכפורים צריך קרא: **ובכפר אע"פ**

שלא נתן למעלה אלא למטה. תימא

אמאי איפסיק מסדר שהתחיל לדרוש

דהוה ליה למימר וכפר אע"פ שלא

נתן ב(למעלה אלא אחת ושגשג למטה

ויצ"ל דלא משמע ליה לדרוש שיעשה

למטה אלא צבכשר דמים הניתנין

למטה ושמים למעלה וב' למטה

דקאמר היינו שיעשה למטה ב(אחת

שהיא שמים וכן וכפר אע"פ שנתן

כולן למטה היינו כדיון שאר דמים

הניתנין למטה ב(אכל אי אמרת אחת

למעלה ושגשג למטה הוי למטה אחת

שהיא שמים ואחת שהיא אחת פוסל ב(

והיינו תרי שניי שרובו למטה וגם

האחת אינו כמשפט דמים של מטה

אכל שלג למעלה ואחת למטה

אע"פ שאותה אחת אינו כמשפט אין

קפידא כיון שהרוב למעלה ע"כ

ומשני רבא איזוהו דצר שצריך שלג

וכפר הוי אומר זה קרנות פירוש

דלדריך צמרי וכפר סגי דכיון דלא

צעינן כתיב לא אחת למעלה ושגשג למטה

לפי שאינו כדיון דמים הניתנין למטה

אס כן שלג למעלה ואחת למטה נמי

אע"ג דרובן למעלה לא ליצעי קרא

לדיון זה כדיון הניתנין למטה שכל

הניתנין למטה ממתנות ארבע הויא

אחת שהיא שמים ופריך ואימא וכפר

אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושגשג למטה ^(א) ולא כולן למטה

ולא אחוש צסבדא זו דטוב להכשיר אחת למעלה ב(מכוין

למטה: (הגה"ה מוספת ודברי רש"י יש לפרש ב(דסבדא

ליה כיון דוכפר שלישי אחי לשגשג למטה כיון דהרוב למטה

כשר הוא הדיון כולן למטה ומשני איזוהו דצר שצריך שלג וכפר

כו' ולדצריך ארבע וכפר היה לו ליכתוב והוא הדיון שכן אינו טוב

והדר פריך ודילמא שלג למטה דוקא כשר ולא כולן מיהו לישנא

דצריך שלג דמשמע ולדצריך אינו צריך שלג ב(משמע כפי

המוש'. ע"כ הגה"ה וצריך לדקדק ואמר לא דרשינן להני ב(וכפר

אע"פ שלא נתן לקרנות כלומר כחודה וכפר אע"פ שלא נתן כבאצב ב(

וכפר אע"פ שלא נתן ארבע מתנות אלא שמים שהן ד' וזה אין

להקשות דהכא דרשינן וכפר לגמרי ואפילו צצר שרי צאכילה ולעיל

צפרק שני (דף כו:) דרשינן לכפרה נתמיו ולא לדצר אחר דיש לחלק

צין לכפר צין לוכפר:

במצצ"ליף. תימא ומאי ס"ד דמקשה הא בהדיא קתני חבי בסייפא ביובא פ' הוציאו לו (דף גג:) דמתן לא היה מתכוין להזות ולא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וי"ל שצא למדך דהאי כמצליף כמנגדנא והכל במקום אחד וכמו שמפרש צערוך כמנגדנא שממים ידו ואינו מכה עד שיורד ירושלמי ^(י) מצליף כמטצבר פ' צערוך ^(יז) שמתה ידו עד טיבורו: ^(ח) **מאי לא אפצ"ניה** דמזובה. ואס כן מצינו דמים חציין למעלה וחציין למטה דמתחלה נתן ^(יח) אקרנות ואחר כך לחזי המוצח. מוספות. ורש"י מפרש בע"א:

ההס דל חד א ^(א) **לגופיה**. פש להו ארבע: וחד לסכך. מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת: אחאי **הינלכא**. שנאמרה למשה מסיני א(וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה צטפח היינו דמתן ^(ב) שמים כללכתן שלישית אפי' טפח:

ההס דל חד א ^(א) **לגופיה**. פש להו ארבע: וחד לסכך. מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת: אחאי **הינלכא**. שנאמרה למשה מסיני א(וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה צטפח היינו דמתן ^(ב) שמים כללכתן שלישית אפי' טפח:

יב אב מיי' פ"ג מהל' עבודת יוסי'כ הלכה ה:

תורה אור השלם

- ואם נקבה תלד וקטנאה שבעים בנקותה וששים יום וישטת ימים תשב על דמי קטנאה: ויקרא יב, ה
- ואת כל חלבן וקטיר המזבחה בחלב וזבח השלמים וכפר עליו הבחן מחטאתו ונקטלה לו: ויקרא ד, כו
- ואת כל חלבך וקטיר באשר חוסר חלב מעל זבח השלמים וחקטיר הבחן המזבחה לריח ניחוח ליהודי וכפר עליו הבחן ונקטלה לו: ויקרא ד, לא
- ואת כל חלבך וקטיר באשר חוסר חלב מבשר מזבח השלמים וחקטיר הבחן אהם המזבחה עד אשי וזקח וכפר עליו הבחן על חטאתו אשר חטא ונקטלה לו: ויקרא ד, לה

מוסף רש"י

חד קרא בוליה לגופיה. דלון דרשינן תחילות. פסוק הנאמר ראשון שיל לדרשה אלא למשמעו אלא (סוכה ו:.) ותבא מייטי לה מהבא. כן קרי שית תתלמד כשמחילין האמוראין לזרזא טעם מן המקור, ויש מהל של כרימא למד איתו ממקום אחר נקט הכי, כלומר האמוראין למדויו ממלן והתלמוד למד ממלן (ב"צה טו:) וכפר וכפר. בשעיר נשיא ובשעירה דחיד ובצבסה דחיד כתיב, ושמענו סגני צבפרה אחת דמפרש: מופני דחיד. הולכתי ליכנס כולן, דלא לא הוי כתיבי הוי מיימנא מדיעא דטולא מתנות ומעבדי, שיעול לא גרסינן: והלא דין הוא. דלא לעבדו, למה לי לצייר דצבפרה אחת סגני: נאמרנו דמים למטה. צפרסה למטה גבי חטאת טיפך דשימעת קול, דכתיב והוה מרס האטולא על קור המזבח, ונאמרנו דמים למעלה. בחטאת כתיבה: שנתנן במתנה אחת כיפר. דכא לא כתיב קרנות. לשון אחר נאמרנו דמים למטה, למטה מחוט הסיקרא עטולה ולמטה ואשם, ואמכר דמים למעלה, למעלה מחוט הסיקרא, דייטו חטאת כהמד דכתיבי בה קרנות, מה דמים האמורים למטה שנתנן במתנה אחת כיפר, דכא אפילו ב"ש מדיו צבאר קרנות, דכתיב ודס וצחקי ישפך. לשון אחר למטה צפרסה תמחויות דויקרא צאשמות כתיבי, לשון חלמני עיקר: נאמרנו דמים בפנים. חטאות הפנימיות דפר כהן משים והעלם דבר העטוינן שצב עטוינן על הפסיות ועל מוצח הויב, וכן וצח מתנה אחת מוס מעבבא כחיוור מקומן, ופיקא לן מקראי בהקומן רבה (מתנות כו.) ועשה כאשר עשה מל מ'ל כסולא צאחות. מלמד אסס חסר אחת מכל המתנות לא עשה כלום: ואל ויביה חוקין. דס האשם שאינו חטאות ולא נאמרנו בה קרנות אלא צביב. ולישנא דחטאת העין נמי איתו חטאת וארבע קרנות, כלומר אע"פ ששמן חטאות לא נאמרנו צו קרנות. ויכולן שמעתייה חטאות העוף לא סלקא לו (סנהדרין ד:) **וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת**. מתנה כמימא דחטאת כספיה ועלמה כספיה דצדיה (קטן טפ:) כמצצליף. האי למטה למעלה דמי לא אלאמנתי קאי, אלא ראשונה נתן תחילה כלפי מעלה והשצב מתמיו זו למטה ממו כמצליף (ימות טו.) צבורה זו מתת זו כל שמונה האות, כמצליף לא ידעתי לשוני (שם ג:) כמנגדנא. כלתיב ב"ד המכה בצלושה זו למטה ממו שאינו מכה במקום אחד. ולשון מצליף לא ידע לי (שם טו.) א: מכה בצלושה שמתחיל מן הכתמים ומכה וואץ למטה (שם טו.) הוה על טהרו של מזובה. אחר שגמר מתנות הקרנות מזה עליו שצב פעמים, דכתיבי הוה עליו מן הדס וגו' (שם טו.):

ההס דל חד א ^(א) **לגופיה**. פש להו ארבע: וחד לסכך. מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת: אחאי **הינלכא**. שנאמרה למשה מסיני א(וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה צטפח היינו דמתן ^(ב) שמים כללכתן שלישית אפי' טפח:

ההס דל חד א ^(א) **לגופיה**. פש להו ארבע: וחד לסכך. מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת: אחאי **הינלכא**. שנאמרה למשה מסיני א(וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה צטפח היינו דמתן ^(ב) שמים כללכתן שלישית אפי' טפח:

ההס דל חד א ^(א) **לגופיה**. פש להו ארבע: וחד לסכך. מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת: אחאי **הינלכא**. שנאמרה למשה מסיני א(וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה צטפח היינו דמתן ^(ב) שמים כללכתן שלישית אפי' טפח: